

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1540

[Total No. of Pages : 4

[5011] - 101

M.Lib.I.Sc. (Semester - I)

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML - 101 : Information Communication & Society

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Define information and discuss its role in R & D. [15]

OR

- b) Discuss the changing roles and responsibilities of Library & Information Professionals in the Information society.

Q2) a) What are Professional Ethics? State the need for a code of Ethics for Librarianship. [10]

OR

- b) Enumerate the methods of teaching and describe any two of them.

Q3) a) Describe in detail the tools of knowledge management. [10]

OR

- b) Write a detailed note on Information Intermediaries.

P.T.O.

Q4) Write a short note on Any Three:

[15]

- a) Objectives of Post-Graduate Course of LIS.
- b) Definition of profession & its attributes.
- c) Difference between Explicit knowledge and Tacit knowledge.
- d) Information as a resource.
- e) Accreditation.

Total No. of Questions : 4]

P1540

[5011] - 101

M.Lib.I.Sc. (Semester - I)

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML - 101 : Information Communication & Society

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) माहितीची व्याख्या देवून संशोधन व विकासात माहितीची भूमिका स्पष्ट करा. [15]

किंवा

ब) माहितीधिष्ठित समाजातील ग्रंथालय आणि माहिती व्यवसियाकाची जवाबदारी बदलत्या भूमिकेची चर्चा करा.

प्रश्न 2) अ) व्यवसायिक नैतिकता म्हणजे काय? नैतिकताच्या संहितेची (Code of Ethics) ग्रंथपालनासाठी आवश्यकता सांगा. [10]

किंवा

ब) अध्यापनाच्या विविध पद्धती नमूद करून त्यापैकी कोणत्याही दोनच्या वर्णन करा.

प्रश्न 3) अ) ज्ञान व्यवस्थापनातील विविध साधनांचे वर्णन करा. [10]

किंवा

ब) माहितीच्या मध्यस्थांवर सविस्तर टीप लिहा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टीप लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र शिक्षणातील पदव्युत्तर अभ्यासक्रमाची उद्दिष्टे.
- ब) व्यवसायाची व्याख्या व त्याची वैशिष्ट्ये.
- क) व्यक्त ज्ञान आणि अव्यक्त ज्ञान यातील फरक.
- ड) माहिती 'एक साधन'.
- इ) अधिस्विकृती (Accreditation).

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1541

[Total No. of Pages : 4

[5011] - 102

M.Lib.I.Sc. (Semester - I)

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

**ML - 102 : Introduction to Research Methodology and
Statistical Techniques of Research**

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Define sample. Explain the need for sampling. Discuss various methods of sampling. **[15]**

OR

- b) Explain the essential steps of the scientific method of research.

Q2) a) Define Hypothesis. Explain different types of hypothesis with suitable examples. **[10]**

OR

- b) What is a style Manual? Describe in detail any one style manual.

Q3) a) Discuss the technique of observation in Research Methodology. **[10]**

OR

- b) Explain how Data Analysis and Interpretation enables generalisation.

P.T.O.

Q4) Write short notes (Any Three):

[15]

- a) Difference between Fundamental & Applied Research.
- b) Concept of Regression.
- c) SPSS.
- d) Bradford's law of scattering.
- e) Webometrics.

Total No. of Questions : 4]

P1541

[5011] - 102

M.Lib.I.Sc. (Semester - I)

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML - 102 : Introduction to Research Methodology and
Statistical Techniques of Research

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) नमूना निवड म्हणजे काय? नमूना निवडीची आवश्यकता स्पष्ट करून त्याच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा. [15]

किंवा

ब) शास्त्रीय संशोधन पद्धतीतील महत्वाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) अ) गृहीतकाची व्याख्या सांगून गृहीतकाचे विविध प्रकार सोदाहरण स्पष्ट करा. [10]

किंवा

ब) शैली पुस्तिका म्हणजे काय ते सांगून कोणत्याही एका शैली पुस्तिकेचे सविस्तर वर्णन करा.

प्रश्न 3) अ) संशोधन पद्धतीत निरीक्षण तंत्राची चर्चा करा. [10]

किंवा

ब) डेटा विश्लेषण आणि अर्थनिर्वचनानुळे सामान्यीकरण कसे होते ते स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही तीन)

[15]

- अ) मूलभूत आणि उपयोजित संशोधन यातील फरक
- ब) रिग्रेशन (Regression) ची संकल्पना
- क) एस. पी. एस. एस
- ड) ब्रेडफॉर्ड विखरणाचा सिद्धांत
- इ) वेबोमॅट्रिक्स (Webometrics)

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1542

[Total No. of Pages : 4

[5011] - 103

M.Lib.I.Sc. (Semester - I)

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML - 103 : Information Retrieval

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is the role of Indexing in Information Retrieval? Explain example of Post-Coordinate Indexing in this context. **[15]**

OR

What is Marketing of Information Product and Services? Discuss factors affecting it.

Q2) State the need of evaluation of Information Retrieval System. Describe MEDLAR Test. **[10]**

OR

Write a detailed note on 'Search Strategies' with examples.

Q3) Describe the steps for information consolidation discuss its advantages. **[10]**

OR

What is vocabulary control? Explain the tool used for vocabulary control.

P.T.O.

Q4) Write Short Notes on (Any Three):

[15]

- a) Portal.
- b) Information standards and protocols.
- c) Phrase search.
- d) Venn Diagram.
- e) Open Access Repositories.

Total No. of Questions : 4]

P1542

[5011] - 103

M.Lib.I.Sc. (Semester - I)

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML - 103 : Information Retrieval

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) माहिती प्रतिप्राप्ती मध्ये निर्देशनाची भूमिका काय आहे? पश्चात समन्वय निर्देशन पद्धती या अनुशंगाने सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

‘माहिती साधनांचे विपणन म्हणजे काय? याला प्रभावित करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.

प्रश्न 2) माहिती संग्रहण आणि प्रतिप्राप्तीच्या मूल्यमापनात वापरल्या जाणाऱ्या ‘मेडलर्स टेस्ट’ चाचणी वर टीप लिहा. [10]

किंवा

‘शोध व्यूवरचना’ यांवर सोदाहरण चर्चा करा.

प्रश्न 3) माहिती साधन निर्मिती चे टप्पे द्या? त्यातील फायद्यांची चर्चा करा. [10]

किंवा

संज्ञा नियंत्रण म्हणजे काय? संज्ञा नियंत्रणाचे साधन स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) टीपा लिहा (कोणतेही तीन)

[15]

- अ) पोर्टल
- ब) इन्फोरमेशन स्टॅंडर्स आणि प्रोटोकॉल्स (Information standards and protocols)
- क) फ्रेज सर्च (Phrase search)
- ड) वेन डायग्राम (Venn Diagram)
- इ) ओपन अॅक्सेस रिपोजिटरी (Open Access Repositories)

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1543

[Total No. of Pages : 4

[5011] - 104

M.Lib.I.Sc. (Semester - I)

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML - 104 : Information Technology Basic (Theory)

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write notes on (Any Three):

[15]

- a) Importance of WebBlogs for Libraries.
- b) Need of RFID for libraries.
- c) Explain the term Bandwidth.
- d) Internet Protocol - TCP/IP-4.
- e) Metasearch Engine.

Q2) Explain the concept of Simplex, Half Duplex and Duplex mode of transmission.

[10]

OR

Write a detail note on ISDN.

Q3) Explain the essential modules of a Library Automation Software.

[10]

OR

Explain the concept of Institutional Repository and its importance.

P.T.O.

Q4) Discuss in detail the OSI model.

[15]

OR

Write note on (Any Three):

- a) Web 3.0.
- b) Folksonomy.
- c) Digital library.
- d) Content Management.
- e) Data Warehousing.

Total No. of Questions : 4]

P1543

[5011] - 104

M.Lib.I.Sc. (Semester - I)

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML - 104 : Information Technology Basic (Theory)

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) थोडक्यात टीपा लिहा (कोणतेही तीन) [15]

- अ) वेब ब्लॉग चे ग्रंथालयातील महत्व.
ब) आर. एफ. आय. डी. (RFID) चे ग्रंथालयीन महत्व.
क) बॅन्डविथ (Bandwidth) ही संज्ञा स्पष्ट करा.
ड) इंटरनेट प्रोटोकॉल (TCP / IP - 4) टी. सी. पी. / आय. पी. - 4
इ) मेटा सर्च इंजिन.

प्रश्न 2) अ) सिम्पलेक्स, हॉफ डुपलेक्स व डुपलेक्स माहिती दळणवळण पद्धती ह्या संकल्पना स्पष्ट करा. [10]

किंवा

- ब) आय. एस. डी. एन. वर सविस्तर टीपा लिहा.

प्रश्न 3) अ) ग्रंथालय स्वयंचलिकरण आज्ञावली चे अत्यंत आवश्यक मोडुल्स स्पष्ट करा. [10]

किंवा

ब) इंस्टिट्यूशनल रिपॉझिटरी ही संकल्पना सांगून महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) ओ. एस. आय. (OSI) मॉडेलची सखोल चर्चा करा.

[15]

किंवा

थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणतेही तीन)

अ) वेब 3.0

ब) फोल्कसोनॉमी

क) डीजीटल ग्रंथालय (Digital Library)

ड) कन्टेन्ट मॅनेजमेन्ट (Content Management)

इ) डाटा वेयर हाऊसींग (Data Ware Housing)

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1544

[Total No. of Pages : 4

[5011] - 201

M.Lib.I.Sc. (Semester - II)

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML - 201 : Management of Libraries & Information Centres

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) What do you understand by approaches to management. Describe in detail any four approaches to management. **[15]**

OR

- b) State the importance of Planning in a library and describe in brief various steps of planning.

Q2) a) Define Budget and describe in detail any one method of Budgeting. **[10]**

OR

- b) What is Cost-benefit analysis and how is it useful in library management.

Q3) a) State the need for marketing and discuss how marketing services can be carried out by Library & Information Centres. **[10]**

OR

- b) Discuss the various problems faced in incorporating change in Library & Information Centres.

P.T.O.

Q4) Write a short notes on Any Three:

[15]

- a) Qualities of a Good Manager.
- b) Explain the concept of MBO.
- c) Outsourcing of Library work.
- d) Risk Management.
- e) Time & motion studies.

Total No. of Questions : 4]

P1544

[5011] - 201

M.Lib.I.Sc. (Semester - II)

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML - 201 : Management of Libraries & Information Centres

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) व्यवस्थापनातील दृष्टीकोण म्हणजे काय ते सांगून कोणत्याही चार व्यवस्थापकीय दृष्टीकानांचे सविस्तर वर्णन करा. [15]

किंवा

ब) ग्रंथालयात नियोजनाचे महत्व सांगून नियोजनाच्या विविध प्रकारांचे थोडक्यात वर्णन करा.

प्रश्न 2) अ) अंदाजपत्रकाची व्याख्या देऊन अंदाजपत्रक तयार करण्याच्या कोणत्याही एका पद्धतीचे वर्णन करा. [10]

किंवा

ब) खर्चा - नफा विश्लेषण म्हणजे काय ते सांगून ते ग्रंथालय व्यवस्थापना करिता कसे उपयुक्त ठरते ते स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) अ) ग्रंथालय आणि माहिती सेवेच्या विपणनाची आवश्यकता सांगून ग्रंथालय आणि माहिती केन्द्रांत सेवांचे विपणन कसे करता येईल यांची चर्चा करा. [10]

किंवा

ब) ग्रंथालय माहिती केन्द्रात बदल करत असतांना कोणत्या समस्या येतात ते सांगा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टीप लिहा. (कोणतेही तीन)

[15]

- अ) चांगल्या व्यवस्थापकाचे गुण.
- ब) एम. बी. ओ (MBO) संकल्पना स्पष्ट करा.
- क) ग्रंथालयीन कार्याची आऊट सोर्सिंग
- ड) धोक्याचे व्यवस्थापन
- इ) काळ व गति अभ्यास (Time and motion study)

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P1545

[Total No. of Pages : 4

[5011] - 202

M.Lib.I.Sc. (Semester - II)

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML - 202 : Bibliographic Control and Information Systems

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Bibliographic Control? Explain the role of National Library of India in achieving it. **[15]**

OR

State the basic objectives of International Information Systems and explain AGRIS.

Q2) Describe the functions of NISCAIR. **[10]**

OR

Discuss Intellectual Property Right (IPR) in detail.

Q3) Write a note on IFLA. **[10]**

OR

Describe Chemical Abstract Services.

P.T.O.

Q4) Write short notes on :

[15]

- a) Universal Bibliographic Control.
- b) International agreement on book exchange.
- c) INSPEC.
- d) DESIDOC.
- e) UNESCO.

Total No. of Questions : 4]

P1545

[5011] - 202

M.Lib.I.Sc. (Semester - II)

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

ML - 202 : Bibliographic Control and Information Systems

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) ग्रंथ सुचिय नियंत्रण म्हणजे काय ? भारताच्या राष्ट्रीय ग्रंथालयाची या बाबदची भूमिका स्पष्ट करा. [15]

किंवा

‘अंतर राष्ट्रीय माहिती प्रणाली’ ची उद्दिष्टे सांगा व अँग्रीस चे कार्य स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) निसकेयर (NISCAIR) च्या कार्याचे वर्णन करा. [10]

किंवा

बौद्धिक संपदा हक्क (Intellectual Property Right (IPR)) ची सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 3) इफ्ला (IFLA) वर टीप लिहा. [10]

किंवा

केमिकल अँबस्ट्रक्ट (Chemical Abstract) चे वर्णन करा.

प्रश्न 4) टीपा लिहा.

[15]

- अ) यु. बि. सी. (वैश्वीक ग्रंथसुचिय नियंत्रण)
- ब) इन्टर नॅशनल अॅग्रीमेंट ऑन बुक एक्सचेंज (International Agreement on Book Exchange)
- क) इन्स्पेक (INSPEC)
- ड) डेसीडॉक (DESIDOC)
- इ) युनेस्को (UNESCO)

